

SIIRI ENORANTA

*Painajaiusten
Lintukoto*

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ - HELSINKI

*Tekijä kiittää Suomen Kirjailijaliittoa, Taiteen keskustoimikuntaa,
Kansan sivistysrahastoa ja Alfred Kordelinin säätiötä rahallisista
avustuksista tämän ja edellisten kirjojensa kirjoittamisen aikana.*

*Kiitos myös BirdLife Suomi -järjestön poppooille, joka auttoi
kansalaista hädässä, mutta joka ei toki ole vastuussa tämän kirjan
sisältämistä lintuihin liittyvistä virheellisistä tiedoista.*

© SIIRI ENORANTA JA WSOY 2012

ISBN 978-951-0-38932-4

PAINETTU EU:SSA

*Poikalinnuille,
lintupojille*

Ensin minä ajattelin rakentaa lautan. Ajattelin kiskoa paljain käsin irti nuoria puita, niiden juuret eivät voineet olla kovin syvässä lietteisessä maassa. Ajattelin, että sidon ne yhteen liaaneilla ja annan mennä. Tietenkään minä en silloin vielä ollut nähnyt vesiputousta. Olin nähnyt siitä unia koko ikäni, mutta en ollut tajunnut kuinka valtava se oli, kuinka se huusi raivoaan taivasta kohden ja sylki vesipärskettä kymmenien metrien päähän.

Nähdessäni putouksen ensimmäisen kerran ymmärsin, ettei lautasta olisi mihinkään.

Minä vietin rannalla neljä päivää ja olin yhtä paljon haltioisani kuin lamaantunut. Seisoin jyrkänteen reunalla ja katselin alas ja huimaus velloi minussa kuin pikkuveljeni painajainen. Söin mitä satuin löytämään, kitkeriä liesmarjoja ja juuria joissa multa vielä narskui, linnunmunia en koskaan. Kaiversin terävillä kivillä puolilahoja puunrunkoa ontoksi, tekisin siitä veneen. Ymmärsin kyllä ettei minulla olisi paljonkaan mahdollisuuksia selvitä hengissä, se tieto oli minussa mutta en ajatellut sitä. Aioin laskea.

Se oli viides päiväni rannalla. En tiedä monesko vapauteni päivä se oli, sillä en ollut nukkunut paljoakaan tai sitten olin

nukkunut koko ajan. Joka tapauksessa olin hukannut tietoisuuden ajasta. Muistin vain kuinka olin kivunnut alas kymmenien metrien korkuisesta kotipuusta selkänahka kihelmöiden, peläten että joku heräisi ja huomaisi minun kadonneen, kuunnellen lintujen miljoonäänistä säksätystä. Sitten muistin päiväkausia muuttumatonta suota. Ja nyt oli putous.

Minä laskin puunrunkoveneeni vesille kaukana putouksesta, siellä missä virta vielä oli sees. Olin tehnyt oksista ja vahvoista lehdistä melat, joilla pystyin jotakuinkin ohjaamaan puunrunkoa, mutta tiesin että kun pudotus alkaisi, niistä ei olisi minulle apua. Nousin veneeseen. Minulla ei ollut mukani mitään muuta kuin pyjama ylläni. Annoin rungon lipua kiihtyvään virtaan. Hyttyset ja sammakot jättivät minulle hyvästinsä, karpit ja pallokalat jäivät taa, krokotiilitkaan eivät siellä uineet.

Katsoin kuinka virta edessäni lakkasi olemasta ja syöksyi pulputen ja kohisten syvyykseen, sinne minne en saattanut nähdä. Edessäpäin kummallakin puolella jokea kallioseinämät kohosivat huimiin korkeuksiin, tekivät suon laidalle seinän joka peitti taakseen laskevan auringon ja sylkivät joen kapeasta aukosta alas. Kerran vilkaisin taaksepäin. Kotipuuta ei saattanut niin kaukaa nähdä, ei vaikka se oli valtava. Enkä minä halunnutkaan. En enää, en ainakaan pitkään aikaan. Ohjasin puunrunkoani väistellen kiviä, joita vesi kiersi kiukkuisina pärskeinä kuin käärmeenpoikaset. Haukoin henkeäni sillä enää ei ollut paluuta.

Oli putous. Oli samea suovesiseinä ympäriilläni kaikissa suunnissa, oli kohina joka läimi minua korville, oli kylmää märkää joka liimasi pyjaman ihooni. En tiennyt missä oli taivas ja missä maa vai oliko enää muuta kuin tämä maailma jossa

vedellä oli kaikki päätösvalta tottelemattomien poikien kohdalosta, oli vauhti. Yritin hengittää mutta nenäni oli suolaista vettä täynnä, muistan vain sormeni jotka vitivalkeina ponnistuksesta rusensivat lahoa puuta ja muistan kuinka putousta oli ikuisesti, ikuisesti kunnes se lakkasi, ja sitten oli pauhu. Vesi tempoi puunrungon minulta ja painoi minut pohjaan huvikseen, hakkasi minua kiviä vasten ja ahtoi suuhuni mutaa. Ajattelin hämmästyneenä että nyt minä kuolen ja sitten olin pinnalla.

Olin riemuissani. Minä makasin rannalla henkeä haukkoen ja yökkäilin suustani levää ja lietettä, köhin ja yskin ja nauroin niin etten tiennyt kyyneliäkö ne olivat vai yhä vain putoavaa jokivettä. Katsoin ympärilleni ja siinä oli maailma, koko maailma joka minulta siihen asti oli pidetty salassa, minä olin siinä ja maailma oli minun. Nousin seisomaan ja huusin koska saatoin, karjuin uutta valtaani ilmoille. Olin vapaa!

Menisi vielä kauan ennen kuin tajuaisin mitä olin lähdölläni aloittanut.

I

Minun on hankala laskea menneitä vuosia, koska olen ollut niistä niin suuren osan unessa. Ulkonäköni ei ole koskaan vastannut ikääni. Näytän kai nuorelta pojalta, en lapselta enkä aikuiselta vaan joltain siltä väliltä. Niin kuin minä en myöskään ole totta enkä harhaa vaan jotain siltä väliltä. Ja koska menen laskuissa niin helposti sekaisin, en tiedä kauanko olin kulkenut todellisessa maailmassa ennen kuin ymmärsin, että unet olivat minussa yhä. Että minun oli turha yrittää päästä niiltä karkuun. Koska unet olivat minä.

Suolta laskeuduttuani olin lehdellut ympäriinsä kuukausien ajan kuin nuolihaukka, varmana siitä että jos ummistan silmäni liian pitkäksi aikaa, maailma menee minulta taas ohi, että joku osa siitä jää minulta saamatta, ja minä halusin kaiken. Halusin nähdä Tihkalaitumen tuhannet erilaiset kukat ja Sysmä metsän ikivanhat puut, halusin käydä suurissa kaupungeissa, Harmujassa, Ruinajassa, halusin laskea jokaisen kosken joka laskettavissa oli ja ei ollut, halusin tietää millainen oli Myryjää kaukana pohjoisessa, entä kuinka korkea todella oli Nurjavuori. Mutta vesiputousta minä en halunnut enää nähdä. Halusin tutustua jokaiseen ihmiseen ja tietää mikä oli heidän unelmansa ja miksi, halusin silittää jokaista eläintä ja

hengittää tuulia kaikista ilmansuunnista. En halunnut pysähtyä milloinkaan.

Mutta sitten kuulin huhuja Kaarniolasta, kylästä lähellä vesiputouksen alajuoksua, kylästä joka oli lähinnä kotiani, mutta silti en ollut käynyt siellä koskaan. Enhän minä ollut käynyt missään ennen kuin pakenin, en missään paitsi unissani. Kuulin juoruja ja hajanaisia keskustelunpätkiä, ristiriitaisia tarinoita, toivoin että liioiteltuja. Mutta ne kaikki kertoivat samaa: Kaarniolassa ei voinut enää nukkua näkemättä pahoja unia, ja niillä unilla oli voima satuttaa, vaurioittaa, jopa tappaa. Ihmiset puhuivat tapahtumista kuin ne olisivat satua, jotakin aineetonta joka ei koskettanut heitä, ja niinhän ne olivatkin, pelkkää unta. Painajaista. Se ei voinut olla sattumaa.

Minä kaipasin kotoa monia asioita, melkein kaikki niistä olin onnistunut työntämään tajuntani nurkkaan, soppeen josta ne eivät päässeet minua häiritsemään. Mutta lintuja ilman oli kummallista olla. Sen minä huomasin joka aamu kun heräsin eikä kukaan laulanut ensimmäisiä heleitä nuotteja tervetuloitukseksi auringolle. Huomasin sen päivisin kun kävelin pitkin kärkyteitä tai metsäpolkuja eikä pusikossa rasahdellut kuin korkeintaan rusakkojen kypälät, ylitseni ei lentänyt kuin loputon parvi itikoita. Iltaisin lauloivat miljoonat sirkat mutta huuhkajan huhuilua ei ollut, ei hukan huutoa, ei pikkulintujen liverrystä.

Siksi minä olin aika epätoivoinen alkaessani etsiä itselleni lintua. Joitakin harakoita olin nähnyt kaukaa, mutta en minä selaista halunnut. Halusin jonkin nopean, lystikkään, pienen. Alkuun pienen. Enkä minä koskaan olisi uskonut että löytäisin Pikipuhkojan niin pian.

Se oli upea aamu, taivas oli täplikäs korkeista, pulleista pilvistä ja valo tuli ja meni sen mukaan miten ne auringon ohi

juoksivat. Siellä ylhäällä tuuli, mutta maan tasolla ilma oli sees ja Tihkalaitumen kukat nostivat uneliaita päitään, ravistivat kastehelmiä terälehdiltään. Olin nukkunut niityllä kengät tyyrynäni – olin löytänyt ne tienposkesta, ei niissä ollut kuin yksi reikä oikean isovarpaan kohdalla – ja olin kasteesta yhtä märkä kuin kukatkin. Vaan ei se haitannut, sillä ilma oli lämmin. Tiesin kyllä että muualla oli siihen aikaan kylmä, mutta Tihkalaitumella kupli helle. Se johtui tulivuorista jotka kohosivat etelässä, niistä joiden juurille Ruinaja oli rakennettu.

Minun ei tarvinnut ottaa Pikipuhkojaa pesästään, sillä se oli lähtenyt sieltä itse, aivan niin kuin minäkin. Tai ehkä sen äiti oli sysännyt sen pesästä, en tiedä, siinäkin tapauksessa kohtalomme olisi samantapainen. Pikipuhkoja ilmestyi näkökenttäni ehkä sekunniksi, ja jos silloin olisin katsonut pois, emme olisi ikinä ystäväystyneet. Mutta minä katsoin siihen. Se oli lentämässä omalla vielä epävarmalla, vaappuvalla tavallaan kohti niityn laidalla kasvavia nukumapuita.

Näin heti sen höyhenpeitteestä, että se oli vasta pieni, niin porröinen se oli. Sen sulat eivät vielä olleet mustat, kovat, sileät. Kun se yritti halkaista nukumapuun siemeniä tajusin, ettei se pärjännyt omillaan. Sen nokka oli liian pieni ja pehmeä. Joten minä menin ja keräsin siemeniä kukkurakaupalla ja pilkoin ne yksitellen puukollani murusiksi. Jätin ne kohtaan jossa heinä oli lyhyempää ja menin itse kauemmas. Sain odottaa hyvän aikaa, mutta Pikipuhkoja tuli. Se ei antanut minun koskettaa itseään vielä ainakaan viikkoon, mutta vaikka se välillä meni kauaskin ja luulin etten löydä sitä enää, se tuli aina takaisin.

Niin meistä Pikipuhkojan kanssa tuli ystäviä, ainakin jonkinlaisia. Minä rakastin sitä ja uskon että se piti minusta sen verran kuin se linnunkokoisella kiintymyksellään saattoi. Ei se

ollut paljon. Öisin se nukkui vasten kaulaani ja sen höyhenpeite oli suloisen pehmeä, mutta en minä sitä huvin vuoksi ollut kesyttänyt. Minä tarvitsin Pikipuhkojaa lentääkseni sillä. Ja se ei onnistuisi ennen kuin löytäisin Palilan. Palila oli tietäjä, noidaksikin häntä sanottiin. Minulle oli kerrottu että hän pystyisi tekemään Pikipuhkojasta linturatsun, kasvattamaan sen moninkertaiseksi. Minä todella toivoin että Pikipuhkojan ai-vot kasvaisivat myös.

Sen jälkeen mitä olin kuullut sanottavan Kaarniolasta olin ymmärtänyt, että niin vähän kuin sitä halusinkin, minun olisi palattava kotiin. Ja siihen tarvitsin kulkuvälineen.

Mutta matkani Palilan luo keskeytyi, kun minut siepattiin.

Sinä päivänä tuuli leijutti siimamaisia hämähäkinseittejä vaakasuoraan polkuni poikki kun seurasin Pikipuhkojaa ylös vuorenrintettä. Se oli jo melko kesy ja oli usein mielellään lähelläni, mutta toisinaan se silti kiukutteli minulle. Se saattoi syödä kädestäni ja istua hetken käsivarrellani, mutta sitten se taas lehahti tiehensä ennen kuin ehdin koskettaa. Olin seurannut sitä viikkokaupalla. Se oli määrännyt tahdin ja melkein suunnankin, vaikka olin yrittänyt johdatella sitä länteen kohti paikkaa, jossa olin kuullut Palilan asuvan. Kynnenaluseni olivat mustat ja polveni naarmuilla kun olin kaivanut sille matoja maasta, ja se kiitti pyrähtämällä tiehensä ja nakkelemalla nis-kojaan. Mutta en aikonut luovuttaa. En voinut.

Pikipuhkoja katsoi minua puunoksalta. Se näytti nauravan minulle, enkä ihmetelty. En ollut kammannut tukkaani viik-koihin enkä peseytynyt päiväkausiin, minulla oli liian suuret ja likaiset vaatteet, jotka olin löytänyt jostakin tai ehkä ottanut, rispaantuneen pyjamani olin heittänyt pois jo aikoja sitten. Vanhasta purjeenpalasta tehdyssä nyytissä minulla oli kaikki

mitä omistin: puukko, suurennuslasi, köyttä ja vähän ruokaa. Reikäiset kenkäni olin jo kadottanut. Minä viheltelin Pikipuhkojalle hiljaa ja se pöyhi höyheniään yrittäen näyttää välinpitämättömältä. Huomasin kyllä, että sitä kiinnostivat kämmenelläni olevat nukumapuun siemenet ja se oli juuri tulossa ottamaan niitä, kun kaikesta tuli pimeää.

Joku oli hiipinyt taakseni. En voi uskoa etten ollut kuulut mitään, eikä Pikipuhkojakaan ollut varoittanut, varsinainen villilintu. Pääni yli heitettiin jotain mustaa ja tunkkaista ja joku tarttui minuun vahvoilla kourillaan kuin petolinnun nokilla. Kaaduin maahan ja olin niin ihmeissäni etten tiedä tappelin-ko edes vastaan. Se musta tukahduttava oli säkki ja se vedettiin kiinni jalkojeni alta. Joku nosti minut selkäänsä ja lähti raskain askelin matkaan. Hän ei ollut päästänyt ääntäkään.

Minä olin pimeässä kaksi päivää. En nähnyt valoa kertaakaan. Unohdin pitkiksi ajoiksi millaista on suoristaa selkäänsä kun kyyhötin säkissä polvet rintaa vasten rutistuneina. Sieppaajani vei minut kulkuneuvolla jota en tunnistanut, siitä kuului humiseva, pumppaava ääni ja meno oli ylös alas keinuvaa, kaartelevaa, ja se kulki nopeasti.

”Päästä minut ulos!” minä karjuin, ja ”Minä kyllä koston tämän!” ja ”Kuka sinä oikein luulet olevasi!” ja kaikkea yhtä typerää mihin hän ei kertaakaan vastannut. Rimpuilin ja potkin säkissäni ja hän iski siihen jollakin kovalla, joka osui minua selkään niin että rusahti ja sen jälkeen makasin hiljaa. Välillä hän raotti säkinsuuta ja pudotti sieltä ruokaa. Aurinko viilsi silmiäni niin etten nähnyt hänen kasvojaan. Päälleni putosi hedelmiä ja kuivattua lihaa. Minä nuuskin kaikkea epäluuloisesti ja nakerstin kulmasta, pelkäsin että se oli myrkytettyä. Sen jälkeen päätin että on sama kuolla myrkyyn kuin rusentua nälästä, ja ahmin.

Ensimmäisenä iltana me menimme sisälle jonnekin, hän las-
ki minut lattialle, avasi säkin ja oli tiessään. Ryömin ulos. Oli
pimeää. En nähnyt edes käsiäni joilla hapuilin ympäriinsä ja
tavoitin metallihäkin neljä periksi antamatonta kalteriseinää.
Haisi pahalle, mutta nurkassa oli kaksi sangollista puhdasta vet-
tä ja lisää hedelmiä.

Minun teki niin kovasti mieleni toffeeta, että siitä minä näin
unta. En ollut nukkunut pariin viikkoon etten olisi kadottanut
Pikipuhkojaa, mutta nyt en keksinyt muutakaan tekemistä. Ma-
kasin säkin päällä ja palelin, enkä tiennyt olivatko silmäni auki
vai kiinni pimeässä. Unessa menin kotiin ja menin keittiöön.

Kaikki oli niin kuin ennenkin, paitsi seininä oli kalterit. Ul-
koa kantautui korviini lintujen moniääninen säksätys. Hellal-
la porisi valtava padallinen toffeeta, sitä jota keitimme Luh-
tamuuran ja Naukutimalin kanssa joskus kauan sitten, ennen
kuin lähdin, kaavimme lusikoilla suuhumme kuumana ja not-
keana ja koskaan sitä ei voinut olla liikaa. Otin kuppini kaapis-
ta, sen vaaleansinisen jossa luki Lunni, ja koppasin sen täyteen
toffeeta. Istuin pöydälle ja ahmin kaiken suuhuni ja hain lisää
ja sormeni olivat tahmeat ja yhä minä söin ja leualleni valui tof-
feeta ja aamulla kun heräsin. Sormeni olivat tahmeat.

Ehdin hieroa tahmaa tukkaani ennen kuin tajusin. Hetken
luulin tökänneeni sormeni johonkin sellini sontaläjään. Mutta
siinä oli sokerikiteitä. Ja se tuoksui makealta. Ja se maistui ma-
kealta, mutta enää minun ei tehnyt kukaan mieleni syödä sitä, sil-
lä vatsani oli täynnä. Ja aivan ehdottomasti minä olin hereillä,
koska kohta pimeydestä tuli joku joka avasi häkkini oven ja ka-
lautti minua päähän ja sitten musta oli yhä mustempaa. Unee-
ni tunkeutui tukahtunutta ääntä, kohinaa, korinaa, nyyhkettä,
jonkun kipua, ja se ei ollut omaani.

Me matkustimme monta tuntia, eikä sieppaajani vieläkään sanonut mitään. Ajattelin kotia. Ajattelin sisartani Sinikukua ja sitä kuinka hän oli aina halunnut kissanpentua. Taloon, joka oli täynnä lintuja! Mutta hän ei ollut luovuttanut. Hän oli puhunut siitä jatkuvasti ja uneksinut siitä niin kauan että eräänä aamuna hänen tyynyllään oli kehrännyt pieni raidallinen kissa. Sinikukun itsensä tekemä. Eikä hän ollut osannut tehdä sitä oikein. Sillä kissa ei herännyt. Se nukkui kolme päivää ennen kuin me uskoimme, että se ei ollut todellinen, se ei ollut valmis, se oli harha. Kehräävä, pehmeä harha. Pian sen jälkeen Sinikuku laitettiin pois. Ja niin tietenkin myös kissa.

Yritin työntää Sinikukun mielestäni, vakuuttaa itselleni, että minä osaisin tehdä sen oikein. Olihan toffeekin ollut niin herkullista. Yhä me matkasimme, tuuli ja minua paleli, revin tahmeaa karamellia hiuksistani ja ihmettelin mistä aineesta oli tehty säkki joka ei päästänyt lainkaan valoa läpi.

”Mitä sinä haluat minusta?” kysyin sieppaajaltani hiljaa, sitten kovempaa, sitten huusin, sitten taas hiljaa.

Ei vastausta. Mietin saattoiko hän tietää kuka ja mikä olin, vai oliko minulla vain käynyt huono tuuri. Mietin missä Pikipuhkoja oli ja löytäisinkö sitä enää koskaan. Mietin olisinko auttamattomasti eksyksissä jos joskus pääsisin karkuun, joutuisinko aloittamaan etsintäni alusta. Mietin kuolisinko.

Toiseksi yöksi pysähdyimme taloon jonka lattialankut narisivat sieppaajani askelten alla. Hän raahasi minut selässään portaita ylös ja huoneeseen jossa haisi ummehtuneelta ja homeelta. Siellä oli niin kylmää ja kosteaa että ihmettelin oliko minut viety jonnekin missä oli jo talvi. Sielläkin oli metallinen häkki ja sielläkin ilma oli hankalaa hengittää, sielläkin oli pilkkopimeää kun hän avasi säkin suun.

Menin uneen. Menin sinne tahallani, keräsin kaiken itses-
täni ja otin mukaan. Se ei ollut ihmisen unta. Päätin että siinä
unessa metallihäkin kalterit olivat pehmeät kuin liiaksi keitetty
makaroni ja päätin että saatoin mennä niistä läpi. Päätin oleva-
ni kevyt kuin kipinäkolibrin rintahöyhen, eikä paljaista jalois-
tani kuulunut mitään kun hiivin tieheni. Päätin olemattomak-
si matkan jonka olimme kulkeneet, ja niin olin kävelemässä
vuorenrintettä pitkin taas. Yritin löytää Pikipuhkojan, vihel-
telin ja keräsin taskuuni siemeniä nukumapuista jotka riiputti-
vat väsyneinä oksiaan, istuin kannon päällä hiljaa ikuisuuden,
mutta lintu ei tullut.

Minä olin kuitenkin vapaa. Vapaa ja poissa. Nyt herää, Lun-
ni, sanoin itselleni, avaa silmät. Enkä saanut niitä auki sillä ne
olivat jo. Minua oli varoitettu siitä. Naukutimali, veljeni, oli
kertonut kuinka oli yrittänyt hakea Mistelimesikon pois. Tu-
loksetta. Sillä Mistelimesikko oli mennyt unessaan liian kauas
ja nukahtanut nukkuessaan, ja niin hän oli liian monen portin
takana. Hän oli olemassa vielä muutaman viikon nukkuvana,
ei hän kuihtunut sillä unissaan hän söi, ja vaikkei hän kävellyt
minnekään hän saattoi koska tahansa vaihtaa paikkaa ja löy-
tyä mistä sattui. Oli vain ajan kysymys koska hän olisi alkanut
uneksia itselleen kissoja tai pahempaa. Niin Mistelimesikko-
kin laitettiin pois. Ja meitä muita kiellettiin muuttamasta to-
dellisuutta unissamme. En ollut ymmärtänyt, että se saattaisi
toimia ulkomaailmassakin. Että me emme olleet olleet kotona
siksi että siellä oli unia, vaan unet olivat siellä siksi koska mekin.

Mutta nyt olin todellisessa maailmassa. Todellisuudessa,
huusin ajatuksissani. Nipistelin käsivarsiani ja räpytin hurjana
silmii auki kiinni auki kiinni. ”Maailma on totta ja minä olen
tässä”, huusin ja sitten heräsin.

2

Pikipuhkoja istui olkapäälläni, kun kävelin kohti markkinoita. Olinhan minä toivonut että se kesyntyisi, mutta nyt olin jo hiukan huolissani. Olin yrittänyt saada sitä lentämään itse, mutta se otti mieluummin ilmaisen kyydin.

”Senkin laiska kana”, sanoin sille kokeeksi.

Se katseli minua pyöreillä silmillään ja kallisti päätään. Otin muutaman nukumansiemenen ja pidin niitä käsivarrenmitan päässä, mutta Pikipuhkoja ei lehauttanutkaan siipiään vaan käveli käsivarttani pitkin ottamaan siemenet.

”Senkin strutsi.”

Oli kulunut pari viikkoa siitä, kun olin karannut sieppaajal-tani. Vasta kun olin kunnolla havahtunut unestani, mieleeni oli tullut että olisin voinut käydä katsomassa kuka sieppaajani oli, ennen kuin pötkin pakoon. Nyt se oli kuitenkin myöhäistä, ja olin päättänyt olla vaivaamatta päätäni sillä. En ymmärtänyt miksi kukaan olisi halunnut siepata minut, enkä saisi ehkä koskaan tietää. Hyväksy elämän tosiasiat, Lunni, sanoin itselleni, sillä nyt olet tosimaailmassa.

Olin odottanut Pikipuhkojaa monta päivää ja viheltänyt tuutulaulun niin monta kertaa läpi, että olin pelännyt tulevani

hulluksi. Olin ollut yhtä aikaa varma siitä, etten enää koskaan näkisi lintuani ja siitä, että se palaisi takaisin. Ja lopulta se oli palannut. Se oli tullut maata pitkin pomppien ja pyrstö vipat- taen ja sillä oli ollut kauhea nälkä. Eikä se enää sen jälkeen ol- lut mennyt luotani kauas.

Nurjavuoren huippu näkyi kaukana edessäpäin, mutta vuo- ren juurelle olisi vielä päiväkausien matka. Toivoin, etten kul- kenut suoraan kohti sieppajaani, enhän tiennyt mihin suun- taan hän oli ollut minua viemässä, mutta länteen minun oli mentävä sillä siellä asui Palila. Olin unieni kautta tiennyt Pa- lilasta aina, en tiedä miten tai miksi, mutta eräältä Tihkalai- tumen mehiläiskasvattajalta olin kuullut että hän todella oli olemassa ja oli kuin olikin kehittänyt eliksiirin lintujen kas- vattamiseen.

Tulimme markkinoille ja hälinä kävi voimakkaammaksi. Tuoksui yrteiltä ja hieltä ja kuivalta hiekalta ja muurinpohja- pannuissa käristyviltä räiskäleiltä. Toivoin että minulla olisi ol- lut edes hiukan rahaa, mutta sillä hetkellä en omistanut mi- tään muuta kuin Pikipuhkojan ja vaatteet päälläni. Puukkoni ja muut tavarani oli ottanut se joka minut sieppasi. Sitä ajatel- lessani lintu lehahti olkapäältäni tiehensä ja olin entistä köy- hempi. Päätin, että se tulisi takaisin. Ja päätin, että on mahta- vaa olla keskellä markkinoita.

Vasemmalla hampaaton eukko kauppasi kuppaussarvia ja oikealla pieni tyttö myi kuivakukkaa, minua vastaan tuli äiti kuuden lapsensa kanssa ja vanha pariskunta käsi kädessä, kuu- lin sanan sieltä toisen täältä ja siitä tuli puheensorinaverkko joka piti minua. En ollut nähnyt niin paljon ihmisiä samalla kertaa muuta kuin levottomassa unessa tai Harmujassa, kau- pungissa jossa olin käynyt jonkin aikaa sen jälkeen kun olin

laskenut vesiputouksen alas. Päällistelin suu auki ihmisiä jotka kieppuivat ympärilläni, jokainen tiesi minne mennä paitsi minä, kaikki ostivat jotakin paitsi minä, kaikki puhuivat toisilleen paitsi minä, kunnes liinapäinen tyttö kivahti minulle ”Mitäs tuijotat”, ja minä hymyilin.

Jonkin aikaa katseltuani ajelehdin kohti hiljaisempia kojuja ja markkina-alueen laidalla. Ajattelin, että sieltä voisin löytää jonkun jolta kysyä Palilasta, jonkun jolla olisi aikaa puhua. Kojuissa ympärilläni myytiin tavaroita joille en tiennyt nimiä, ruosteisia ja likaisia, toisinaan rikkinäisiä. Minua vastaan katosten välisellä kujalla huojahteli vanha rouva, jolla oli kädesään tahraiset hansikkaat vaikka aurinko porotti, ja joka tämän tästä joi sameaa nestettä lasipullosta.

Me huomasimme maahan pudonneen rahan samaan aikaan. Näin jo kaukaa että se oli vain yhden sumanin kolikko, mutta sillä saattaisi silti ostaa pienen leivän tai muutaman hedelmän. Epäroin vielä kun nainen jo syöksähti kolikkoa kohti, ja sitten minä olinkin napannut sen käteeni. Nainen sylkäisi jalkoihini.

”Senkin ahne kakara.”

Niin minua ei ollut ennen kutsuttukaan, mutta päätin olla hämääntymättä.

”Minulla on nälkä”, sanoin.

”Ja minulla jano”, murahti nainen. Hän kaatoi viimeiset pisarat kurkkuunsa ja kirosi tyhjän pullonsa.

”Oletteko täältä päin? Ja satutteko tietämään missä asuu Palila?” kysyin välittämättä pahansuopeista silmäyksistä joita hän minuun loi.

”Pysy poissa sen haahkan luota, poika. En neuvoisi menemään sinne.”

”Mutta minun täytyy. Olen kuullut, että hän on keksinyt aineen, jolla – ”

”Niin!” nainen huudahti. ”Aineen, jolla tehdä viattomista luontokappaleista hirviöitä, epämuodostuneita olentoja!”

”Ai, luulin...”

”Luonnotonta!” nainen huusi ja heristi minulle pulloaan. ”Luonnonvastaista.”

”Niin, aivan. Voisitteko silti kertoa missä hän asuu? Itse asiassa hän on varastanut jotakin minulle kuuluvaa, ja aion hakea sen takaisin.”

Olin kyllä kuullut moraalista, mutta nukkuessaan on hankalaa perin pohjin oppia, mikä on oikein ja mikä väärin. Niin valehtelu tuli minulta luonnostaan.

”Miksi kertoisin?”

Huokaisin. Hyvästi leipä.

”Saat tämän kolikon jos kerrot.”

Unohdin teititellä häntä, ja missä minä käytöstapoja olisin oppinut. Nainen tempaisi rahan kädestäni.

”Tästä Piernatietä länteen päivän verran, Nurjavuorta kohti, nukumapuutiheikön kohdalta kääntyy vasemmalle Nurkopolku, sitä viitisen kilometriä ja lammen vierestä oikeaan. Et voi eksyä ellet ole yhtä typerä kuin miltä näytät, ja nyt häivy silmistäni.”

”Kiitos paljon, hyvä rouva”, mutisin ja luikin tieheni ennen kuin hän heittäisi minua pullolla, jota heilutteli uhkaavasti.

Olin oikeassa suunnassa! Jätin haikeana markkinoiden tuokset taakseni, ne kaikki ihmiset joihin en ollut ehtinyt tutustua, mutta minun oli mentävä sillä minulla oli päämäärä. Päämäärä, jota en oikeastaan mielelläni ajatellut. Päämäärä, joka oli

vailla määränpäättä ilman Pikipuhkojaa. Ehdin viheltää melkein koko yksitoistasäkeisen tuutulaulun ennen kuin Pikipuhkoja rysähti olkapäälleni. Sillä oli nokassaan korvapuusti, jonka se hädin tuskin jaksoi kantaa.

”Onko tämä minulle?”

Otin onnellisena pullan vastaan. Se oli vähän hiekkainen, arvatenkin pudonnut Pikipuhkojalta muutamaan kertaan, ja siitä oli nokittu kidesokerit päältä, mutta se maistui ihanalta kunhan olin pudistellut suurimman osan sannasta pois.

”Kiitos pikkutipu. Ehkä sinusta sittenkin on johonkin.”

Otin linnun kämmelleni ja annoin sen nukahtaa, kohtahan olisi sen vuoro kantaa minua.

En ollut tottunut kävelemään niin pitkiä matkoja. Olin ajelehtija enkä reippailija. Eikä minulla ollut kenkiä. Kävelin pitkin tienpientarettä mieluummin kuin soratiellä, ja jos näin suuria lohkaraita kävin kiipeämässä niiden yli vaikka olisin joutunut poikkeamaan tieltä. Lähdin seuraamaan oravia sillä halusin nähdä missä niillä oli pähkinäkätöjä, mutta tietenkin ne pääsivät minulta karkuun. Etsimme yhdessä Pikipuhkojan kanssa hyönteisiä lahonneista puunrungoista, eikä se ollut ensimmäinen kerta kun minäkin maistoin niitä.

Meitä vastaan tuli kaupustelijoita ja muita matkalaisia, he kulkivat kärryillä, vaunuilla, hevosilla, muuleilla, melkein kukaan ei ollut jalkaisin. Minä tervehdin jokaista vastaantulijaa. Olin jo kauan sitten tajunnut, että se ei ollut tapana, mutta en välittänyt. Jotkut vastasivat minulle ystävällisesti, toiset katsoivat pitkään. Jotkut käyttäytyivät niin kuin en olisi ollut olemassa, ja enhän minä ollutkaan. Näin pieniä kyliä Piernatien varrella, olkikattoisten mökkien rykelmiä, näin satapäin heinä-